

Nr 181.

Av herr **Rydén**, om ändring i § 7 mom. 2:o) b) i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt m. m.

Enligt förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt § 7 mom. 2:o) beskattas såsom inkomst av kapital »utdelning å aktier i inländska aktieföretag eller å lotter i solidariska bankföretag». Genom den tolkning av uttrycket »utdelning å aktier», som av landets högsta beskattningsmyndighet, regeringsrätten, vedertagits, synes emellertid en beskattningspraxis ha uppkommit, som icke någonsin torde ha varit av lagstiftaren åsyftad, och som i vart fall uppenbarligen innebär en orättvisa, vilken från Riksdagens sida bör undanröjas. Till belysande av detta sakförhållande anhåller jag få anföra följande i högsta instans avgjorda beskattningsärenden.

Under år 1907 hade förslag framkommit till en sammanslutning mellan de svenska sockerfabrikerna av fastare form än den förening, vari de flesta av dem redan flera år dessförinnan samverkat för bevakande av gemensamma intressen. Dessa förslag resulterade i bildande av Svenska sockerfabriksaktieföretaget, vilket konstituerades den 10 aug. 1907. I överensstämmelse med de grunder, efter vilka företaget bildades, gjordes framställningar till de äldre sockerbruksföretag, som förut samarbetat, om inträde i det nya företaget på sådant sätt, att de äldre företagens tillgångar helt eller delvis skulle försälgas till det nya företaget. Därvid skedde värdesättning av dessa tillgångar efter normer, som blivit bestämda vid förberedande underhandlingar. Värdesättningen godkändes av de äldre företagens delägare på hållna företagsstämmor. Beträffande likviden avtalades, att denna för fabrikerna med maskiner och dylikt skulle erläggas i det nya företags aktier till parikurs, medan förefintliga tillverkningar ävensom förbrukningsartiklar och dylikt skulle efter gällande pris betalas kontant. Med penningar

skulle även gäldas jordbruksfastigheter i den mån de icke vore intecknade för skuld, som det nya bolaget övertog, samt med fastigheterna sammanhörande inventarier. På huvudsakligen dessa grunder beslöto därefter 19 äldre bolag, vilka således uppgingo i det nya bolaget, att till detta överlåta sina tillhörigheter.

Aktieägarna i de äldre bolagen erhöilo sålunda vid övergången till intressenter i det nya bolaget dels kontanta penningar och dels aktier i Svenska sockerfabriksaktiebolaget. Som ett exempel på storleken av dessa utdelningar må från ett av förut åsyftade beskattningsmål anföras personen H. Han hade ägt aktier i tre av de äldre sockerbruksbolagen till nominellt värde av sammanlagt 3,400 kronor. Vid bolagens upplösning hade H. år 1908 i stället erhållit dels 2,280 kronor i penningar och dels aktier i Svenska sockerfabriksaktiebolaget med ett uppgivet börsvärde av tillhopa 15,650 kronor.

Vid Malmöhus läns prövningsnämnds sammanträde den 30 juli 1909 avlämnade kronombudet en förteckning å i länet bosatta delägare i de sockerfabriksaktiebolag, som dåmera uppgått i Svenska sockerfabriksaktiebolaget, och yrkade, att dessa aktieägare skulle taxeras till inkomstskatt för de utdelningar, som dessa uppburit vid de äldre bolagens likvidation, samt att ifrågavarande personer av taxeringsnämnderna åsatta inkomstskattetaxeringar alltså skulle höjas med belopp, som i förteckningen angäves. För härovan omförmälda H. yrkades sålunda, att, då värdet av vad H. vid de äldre bolagens upplösning — tillsammans 17,930 kronor — med 14,530 kronor överstege de äldre aktiernas nominella värde, dennes inkomstskattetaxering skulle höjas med sistnämnda belopp.

Prövningsnämnden ansåg de vid bolagens likvidation gjorda utdelningarna icke lagligen beskattningsbara och avslog därför kronombudets yrkande.

Hos kammarrätten anfördes därefter av kronombudet besvär i fråga om inalles 1,517 personers taxering, i vilka yrkades, att dessa måtte taxeras till inkomstskatt för de vid förbemälda transaktion erhållna utdelningarna. Kronombudet anförde därvid bland annat, att det vore betänkligt, att icke beskatta en utdelning som denna, enär man annars i många fall skulle rent av inbjuda till ett undandragande av eljest beskattningsbara inkomster från beskattning. Vad särskilt anginge de äldre sockerbruksbolagen, vore det bekant, hurusom en del av dessa tidtals haft synnerligen stora inkomster, vilka icke utdelats utan lagts till fonder, som sedermera överförts till aktiekapitalet genom gratisutdelning av nya aktier. Även

under de sista åren av de gamla bolagens verksamhet hade stora vinstbelopp innehållits antagligen för att därigenom ingå med större belopp i det nya bolaget. Dessa vinster skulle undgå ifrågavarande beskattning, därest de icke nu upptoges som utdelning å aktier.

I avgivna förklaringar anfördes å aktieägarnes vägnar, att den i detta fallet skedda utdelningen icke vore att anse såsom sådan utdelning å aktier som skatteförordningen avsåge. I de fall, där vid bolags upplösning något överskott uppkomme för aktieägarna, bleve det en uppdelning, ej en utdelning av överskottet. Kronombudet hade vidare lämnat åsido betydelsen av den rena värdestegringen, som låge i skillnaden mellan det till bolaget en gång inbetalade aktiekapitalet och det kapital, vilket nu uppdelats på aktieägarna. Den påyrkade taxeringen skulle i själva verket icke bliva annat än en maskerad värdestegringsskatt.

Kammarrätten avgjorde genom utslag den 26 januari 1910 ärendet. Vad förut omförmälda H. beträffar yttrade kammarrätten, att som ovanberörda belopp, 14,530 kronor, måste anses hänförligt till sådan utdelning å aktier, varför inkomstskatt lagligen skulle utgöras, kammarrätten funne skäligt höja H:s taxering för inkomstskatt år 1909 med nämnda belopp. Kammarrättens utslag var enhälligt. Liknande beslut fattades även i de övriga beskattningsmålen av samma slag.

Aktieägarna anförde hos Kungl. Maj:t besvär över kammarrättens utslag, däri bland annat anfördes, att då de äldre bolagen uppgått i det nya bolaget, detta i realiteten icke hade varit något annat än en formalitet. Den valuta, de gamla bolagen mottagit, hade varit noga uträknad såsom en reell motsvarighet mot vad de avstått till det nya bolaget. Den utdelning, som vid de gamla bolagens likvidation distribuerats till deras delägare, hade därför icke varit annat än en uppdelning av deras kapital, en omplacering av kapitalet. I den mån vid denna omplacering kommit till synes större belopp än de ursprungligen till de gamla bolagen inbetalta beloppen, hade ökningarna dels icke varit att anse såsom sådana besparade vinster, vilka nu skulle kunna beskattas, allra minst den del därav, som före år 1903 redan blivit till fullo beskattad efter då gällande författning, och dels till största delen varit allenast uttryck för en allmän värdestegring, som varken förr eller nu kunnat bliva föremål för beskattning. Detta gällde hela likvidationsutdelningen, vare sig den skett i nya aktier eller kontant. Alternativt yrkades emellertid, att beskattningen åtminstone icke måtte omfatta mera än den kontanta utdelningen.

Regeringsrätten beslöt vid ärendets föredragning, som beträffande H. ägde rum den 22 april 1910, att

enär, enligt vad upplyst blivit, Svenska sockerfabriksaktiebolaget i ändamål att övertaga vissa förutvarande sockerfabriksaktiebolags tillgångar och fortsätta den av dem idkade verksamheten bildats på sådant sätt, att delägarne i de äldre bolagen i utbyte emot aktier i dessa bolag undfått aktier i det nya bolaget,

samt de H. sålunda tillfallna aktierna i Svenska sockerfabriksaktiebolaget icke vore att anse såsom utdelning, som omförmäldes i 3 § c) förordningen om inkomstskatt den 13 september 1907,

men de till H. såsom aktieägare i ovan omförmälda äldre bolag kontant utbetalta beloppen däremot, med avseende å vad i målet förekommit, innefattade sådan utdelning,

i överensstämmelse härmed sålunda ändra kammarrättens utslag, att H. beskattades för kontant uppburna 2,280 kronor, medan däremot mervärdet av de mottagna aktierna, 12,250 kronor, lämnades obeskattade.

Från regeringsrättens beslut hade en av dess ledamöter en i så måtto avvikande mening, att han ej heller ansåg den kontanta utdelningen beskattningsbar.

Övriga här omnämnda beskattningsmål avgjordes på samma sätt.

Bildandet av Svenska sockerfabriksaktiebolaget, varvid 19 äldre sockerbruksbolag uppgingo i detsamma, är den största av de moderna trustbildningar, som förekommit i vårt land. Därvid utdelades till de förutvarande aktieägarna, utan ett öres inbetalning från dessas sida, aktier till värde mångdubbelt mot de ursprungliga inbetalningarna. För det halva hundratal millioners utdelning å aktier, som därvid ägde rum, erhöll staten ingen skatteinkomst. Det synes uppenbart, att en lagstiftning, som möjliggör — låt vara genom tolkningar, som för många torde te sig som mycket svårbegripliga — ett undandragande från staten av så stora skattebelopp, icke är tillfredsställande. Då emellertid den lydelse av här tillämpliga stadgande, som fanns i 1907 års inkomstskatteförordning, återfinnes även i 1910 års förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt, och då vidare transaktioner av den art, som gjorde möjligt för intressenterna i sockertrusten att undgå beskattning för stora summor, torde vara att motse vid de trustbildningar, som under kommande tider få antagas äga rum inom olika grenar av näringslivet, synes en förändring av här ovan omförmälda stadgande i den nya skatteförordningen vara högeligen av nöden.

För åvägabringande av en ändring i detta avseende torde två olika ut-

vägar kunna användas. Antingen måste ett förtydligande äga rum i skatteförordningens 7 § mom. 2:o b), så att här tydligt utsäges, att till inkomst av kapital hänföres utdelning å aktier i inländska aktiebolag eller å lotter i solidariska bankbolag, vare sig denna utdelning sker i penningar eller penningars värde, genom utdelning av aktier eller lotter i eget eller annat aktiebolag eller solidariskt bankbolag eller ock på annat sätt.

Den andra utvägen synes vara, att i de vid förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt fogade »särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen» införa förtydligande bestämmelser, som utesluta möjligheten av den tolkning, regeringsrätten i sitt här omhandlade utslag givit åt begreppet »utdelning å aktier». Ett sådant förtydligande kunde lämpligen införas i anvisningarnas punkt 4:o), där efter styckets första mening: »Såsom beskattningsbar — — — — till utdelningen», tillfogas en ny mening av exempelvis följande lydelse: »Likaledes anses såsom beskattningsbar utdelning av nu nämnda slag all utdelning av aktier eller lotter i eget eller annat aktiebolag eller solidariskt bankbolag ävensom varje annan utdelning till aktieägare eller lottägare i här omförmälda bolag av penningar eller penningars värde, så vida utdelningen ej är att hänföra till återbetalning vid bolags upplösning av inbetalt aktiekapital.»

Under hänvisning till vad ovan anförts, tillåter jag mig härmed vördsam samt föreslå, att Riksdagen ville besluta

antingen,

att § 7 mom. 2:o b) av förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt den 28 oktober 1910 skall erhålla följande ändrade lydelse:

b) Utdelning å aktier i inländska aktiebolag eller å lotter i solidariska bankbolag, vare sig denna utdelning sker i penningar eller penningars värde, genom utdelning av aktier i lotter i eget eller annat aktiebolag eller solidariskt bankbolag eller på annat sätt; samt

eller ock,

att punkt 4:o) i de vid förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt fogade »särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen» må erhålla följande ändrade lydelse:

4:o)

Inkomst från bolag m. m.

Såsom beskattningsbar — — — — —
— — — till utdelningen. Likaledes anses såsom be-
skattningsbar utdelning av nu nämnda slag all utdel-
ning av aktier eller lotter i eget eller annat aktiebolag
eller solidariskt bankbolag, ävensom varje annan utdelning
till aktieägare eller lottägare av penningar eller pennin-
gars värde, såvida utdelningen ej är att hänföra till åter-
betalning vid bolags upplösning av inbetalt aktiekapital.
Har aktie — — — (nuvarande lydelse) — — — —
— — — förvärvade vinst.

Därest bevillningsutskottet vid behandling av denna motion skulle finna jämkningar i här föreslagna stadganden erforderliga eller ock finna annan utväg lämpligare för uppnående av motionens syfte, vill jag härmed hava framställt motion även i dessa avseenden.

Stockholm den 26 januari 1913.

Värner Rydén.